

Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 – Wereld: De demografie van China

1 maximumscore 2

c - b - d - a

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder complete en foutloze reeks ontstaat, 1 scorepunt toekennen.

2 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste oorzaken zijn:

- Door het grote aantal Chinezen in de vruchtbare leeftijd werden er nog altijd veel kinderen geboren.
- Door de jonge bevolkingsopbouw van de Chinese bevolking was het sterftecijfer laag.
- De levensverwachting van de Chinese bevolking nam toe.

per juiste oorzaak

1

3 maximumscore 1

kenmerk 1: Ningxia

kenmerk 2: Qinghai

kenmerk 3: Tibet

4 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat regio midden veranderd is van een vertrekregio naar een vestigingsregio. 1
- Uit het antwoord moet blijken dat in regio midden de economische activiteit / de werkgelegenheid toegenomen is. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 – Wereld: Pedego Electric Bikes

5 maximumscore 3

- a = offshoring 1
- b = internationale arbeidsverdeling 1
- c = vrijhandel 1

6 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste technologische ontwikkelingen zijn:

- Ontwikkelingen in de transporttechnologie (zoals containerschepen en/of vliegtuigen) hebben ervoor gezorgd dat goederen / grondstoffen goedkoop over de hele wereld vervoerd kunnen worden.
- Ontwikkelingen in de informatie- en communicatietechnologie (zoals mobiele telefonie / internet) hebben ervoor gezorgd dat mondiale communicatie makkelijker geworden is.

per juiste ontwikkeling 1

7 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat Nederland en Duitsland te maken hebben met een vergrijzende bevolking. 1
- Voorbeelden van juiste economische oorzaken zijn: 1
 - De welvaart in Nederland en Duitsland (onder ouderen) is hoog.
 - De prijs van elektrische fietsen is (door concurrentie) gedaald.

8 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste redenering is:

- Door het verhogen van de importbelasting worden (geïmporteerde) elektrische fietsen in de Verenigde Staten duurder / wordt het importeren van elektrische fietsen duurder, 1
- zodat fietsfabrikanten / industriële bedrijven verleid en/of gedwongen worden om in de Verenigde Staten te gaan produceren. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3 – Aarde: De Nyiragongo

9 maximumscore 3

Een juiste beschrijving moet de volgende drie stappen bevatten:

- Er vindt rek / een divergente plaatbeweging in de Afrikaanse plaat plaats. 1
- Door rek / divergentie ontstaan (afschuivings)breuken. 1
- Stukken van de aardkorst schuiven langs de (afschuivings)breuken naar beneden (en komen lager te liggen). 1

10 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste kenmerken zijn:

- De lava is zeer vloeibaar / heeft een lage viscositeit.
- De lava ontgast makkelijk.

11 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- Het lavameer is niet afgedekt door gesteentelagen / staat in open verbinding met de lucht, (oorzaak) 1
- waardoor geen druk opgebouwd wordt in de magmakamer (en er dus geen aardbevingen ontstaan). (gevolg) 1

12 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat

- in het gebied waar de Nyiragongo ligt een zuidoostpassaat overheerst, (oorzaak) 1
- waardoor de giftige gassen en dampen van de (ten zuiden van de Nyiragongo gelegen) stad Goma vandaan worden geblazen. (gevolg) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4 – Aarde: Monument Valley

13 maximumscore 2

- sedimentgesteente 1
- Uit het antwoord moet blijken dat zand wordt samengedrukt tot zandsteen. 1

14 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- de gesteentelagen in Monument Valley niet allemaal even hard zijn, (oorzaak) 1
- waardoor de gesteentelagen niet allemaal even snel / niet op dezelfde manier verweren. (gevolg) 1

15 maximumscore 2

- Monument Valley ligt in de (semi-aride en) aride zone / steppe / woestijn en halfwoestijn. 1
- Een voorbeeld van een juiste oorzaak is: in de (semi-aride en) aride zone is geen / nauwelijks vegetatie (die verweringsmateriaal vasthoudt). 1

16 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- de meanders in de San Juan in (hard) gesteente uitgesleten zijn en de meanders in de Amazone in sediment, (oorzaak) 1
- waardoor erosie (van buitenbochten) in de San Juan langzamer gaat dan in de Amazone. (gevolg) 1

of

Uit de uitleg moet blijken dat

- het debiet en/of de stroomsnelheid van de San Juan lager is dan het debiet van de Amazone, (oorzaak) 1
- waardoor erosie (van buitenbochten) in de San Juan langzamer gaat dan in de Amazone. (gevolg) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 5 – Brazilië: Inheemse talen in Brazilië

17 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- Het noordwesten van Brazilië bestaat uit ondoordringbaar / moeilijk begaanbaar (regen)woud, (oorzaak) 1
- waardoor inheemse bevolkingsgroepen onderling geen / weinig contact hadden (en er veel verschillende talen ontstonden). (gevolg) 1

18 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat in het begin de koloniale periode Europese talen / het Portugees / Afrikaanse talen in Brazilië werden geïntroduceerd. 1
- Voorbeelden van juiste antwoorden zijn: 1
 - Tijdens de koloniale periode werd Portugees de lingua franca / werd het spreken van inheemse talen door de Portugezen onderdrukt.
 - Tijdens de koloniale periode stierven verschillende inheemse bevolkingsgroepen (met hun taal) door (Europese) ziekten uit.

19 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat mensen / bevolkingsgroepen zich op basis van andere culturele aspecten dan taal (zoals religie) kunnen / willen identificeren met een bepaalde bevolkingsgroep. 1
- Voorbeelden van juiste redenen zijn: 1
 - Deze stippenkaart geeft geen gegevens over het aantal mensen dat een inheemse taal spreekt / geeft alleen de spreiding van een taal aan.
 - De kaart gaat over taalfamilies en niet over het aantal (niet-inheemse) talen dat in Brazilië wordt gesproken.

20 maximumscore 2

- Een voorbeeld van een juist argument voor de stelling is: door toeristen / schoolkinderen te leren over traditionele gebruiken neemt de kennis over de Pataxó toe. 1
- Voorbeelden van juiste argumenten tegen de stelling zijn: 1
 - Het openstellen van de gemeenschap kan worden gezien als een (goedkope) manier om met stereotypen geld te verdienen / een 'pretparkervaring'.
 - De Pataxó-gemeenschap is slechts één van de vele inheemse bevolkingsgroepen (met eigen gebruiken en gewoonten). / De Pataxó-gemeenschap is relatief klein.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 6 – Brazilië: De cerrado, de Braziliaanse savanne

21 maximumscore 2

- Aw 1
- selva en caatinga 1

22 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat de overgang van cerrado naar campo limpo op nationaal schaalniveau wordt bepaald door de hoeveelheid neerslag. 1
- Juiste antwoorden op een lager schaalniveau zijn: 1
 - de aanwezigheid van rivieren
 - verschillen in hoogteligging / reliëf

23 maximumscore 3

Uit de beschrijving moet blijken dat

- de ITCZ in deze periode ten noorden van de evenaar / in het noorden van Brazilië ligt, 1
- waardoor de cerrado onder invloed komt te staan van een hogedrukgebied / van dalende luchtstromen (waarin de lucht opwarmt) 1
- en dat in opwarmende lucht wolken oplossen / dat opwarmende lucht meer waterdamp kan bevatten. 1

24 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- Voor de teelt van soja wordt de oorspronkelijke vegetatie verwijderd om plaats te maken voor één type gewas / eentonige vegetatie, (oorzaak) 1
- waardoor de soortenrijkdom / variatie in het landschap / biodiversiteit zal afnemen. (gevolg) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 7 – Leefomgeving: Het Reevediep bij Kampen

25 maximumscore 2

Juiste voorbeelden zijn:

- verstening
- ontbossing
- kanalisatie
- ontwatering

per juist voorbeeld

1

26 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste redenen zijn:

- Door een hoogwatergeul ten zuiden van Kampen aan te leggen, zal Kampen minder gevoelig zijn voor wateroverlast van de IJssel / wordt het (overtollig) water al afgevoerd voordat het Kampen bereikt.
- Ten zuiden van Kampen wonen relatief weinig mensen / is relatief weinig bebouwing.
- Het is de kortst mogelijke route om (snel) water te kunnen afvoeren naar het Vossemeer / IJsselmeer.

per juiste reden

1

27 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- Het afvoeren van (overtollig) water wordt gecombineerd met het vasthouden van water in de uiterwaarden.
- De meanders / zijgeulen in het Reevediep zorgen niet alleen voor een langere vertragingstijd / verlaagde piekafvoer, maar dragen ook bij aan een waardevoller landschap / aan hogere natuurwaarden.
- De aanleg van het Reevediep zorgt niet alleen voor een langere vertragingstijd / verlaagde piekafvoer, maar draagt ook bij aan recreatiemogelijkheden.

Opmerking

Alleen wanneer een antwoord twee elementen van integraal waterbeheer bevat 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

28 maximumscore 3

Een juiste beschrijving bevat de volgende drie stappen:

- In de winterperiode voert de IJssel veel water af. 1
- Tijdens een noordwesterstorm werd water tegen de oostelijke oever van het IJsselmeer/Vossemeer/Ketelmeer / in de monding van de IJssel opgestuwd. 1
- De combinatie van deze twee natuurlijke omstandigheden zorgt ervoor dat de waterstand van de IJssel en/of het IJsselmeer/Vossemeer/Ketelmeer extra hoog wordt (waardoor de hoogwatergeul / het Reevediep overtollig water opvangt / afvoert). 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 8 – Leefomgeving: De Afrikaanderwijk in Rotterdam

29 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat er toen veel werkgelegenheid in de havens was waarvoor arbeidsmigranten werden geworven.

30 maximumscore 3

- Juiste voorbeelden van liggingskenmerken zijn: 1
 - De Afrikaanderwijk ligt nabij het centrum van Rotterdam / de Kop van Zuid.
 - De Afrikaanderwijk ligt in een gebied met oude havens / industrieterreinen.
- Juiste voorbeelden van woningkenmerken zijn: 2
 - De panden in de Afrikaanderwijk zijn vooroorlogse (arbeiders)woningen / voldoen niet meer aan de huidige woonstandaard. (naar ouderdom)
 - De panden in de Afrikaanderwijk worden voornamelijk verhuurd / zijn niet van de bewoners zelf (waardoor bewoners sneller wisselen). (naar eigendom)
 - De panden in de Afrikaanderwijk zijn portiekwoningen / kleine appartementen. (naar woningtype)

Opmerking

Per juist omschreven woningkenmerk 1 scorepunt toekennen.

Opmerking

Het woningkenmerk hoeft niet expliciet genoemd te worden.

31 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste redenering is:

- De transformatie van de zuidoever van de Maas leidt tot een verandering in de woningvoorraad in de Afrikaanderwijk, 1
- zodat de bewoners gedwongen worden te verhuizen / niet meer (financieel) in de gelegenheid zijn om terug te keren naar de wijk. 1

32 maximumscore 2

- Een voorbeeld van een juiste oorzaak waardoor de sociale veiligheid kan toenemen, is: de appartementencomplexen zijn rondom een gezamenlijke binnentuin gebouwd. 1
- Voorbeelden van juiste oorzaken waardoor de sociale veiligheid kan afnemen, zijn: 1
 - De oorspronkelijke sociale netwerken in de wijk worden uit elkaar gehaald door het gedwongen vertrek van de huidige bewoners.
 - Het zijn allemaal nieuwe bewoners die elkaar (nog) niet kennen.

Bronvermeldingen

bron 1 t/m 19 geheel of gedeeltelijk: Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2024

bron 5	https://pedegoelectricbikes.com , 2016
bron 6	www.africamuseum.be , 2029 www.mountnyiragongo.com , 2021
bron 8	www.shutterstock.com , Elena_Suvorova, 2015
bron 9	www.shutterstock.com , Filip Fuxa, 2016
bron 10	www.shutterstock.com , Uwe Bergwitz, 2019
bron 11	https://www.bbc.com , 2023
bron 12	atlanticanews.com.br , 2020 Marijn Hoogerbrugge, 2023 pousadamagiaverde.com , 2023
bron 14	www.shutterstock.com , Dado photos, 2018
bron 15	www.shutterstock.com , Caio Pederneiras, 2018
bron 18	https://landezine-award.com , 2017
bron 19	https://www.ad.nl , 2022
bron 20	Google Earth, 2023
bron 21	fotocommunity.com , 2018
bron 22	https://ridderkerksdagblad.nl , 2022
bron 23	https://www.dehavenloods.nl/nieuws , 2022